

It's obvious, that investigative and operational search actions are the main procedural measures for collecting evidence in criminal cases. However, the prosecution and defense possibilities in this part can hardly be called proportional.

No other legal defense's possibilities concerning obtaining objects, copies of documents, information, expert opinions, audit and inspection reports from state authorities, local government bodies, enterprises, institutions, organizations, officials and individuals cannot change this fact. We can't speak about the equality of the parties in criminal proceedings until the defense will have real mechanisms and opportunities to conduct its own independent investigation. The mechanism provided by paragraph 3, Article 93 of the Criminal Procedure Code doesn't hold water.

This problem may have a few solutions:

1. Advocate investigation. The idea is simple: the right to conduct some investigation actions at pre-trial stages will be given to an advocate (defender).

2. Investigator's reform. Investigator should seek the objective truth in the investigation process. According to the current Criminal Procedure Code of Ukraine, an investigator belongs to the prosecution. So, it determines the fact that an investigator searches evidences which rather confirm suspicion than the objective truth.

3. Private detectives' investigation. It provides for creation of an entirely new legal institution in the national law which will ensure the implementation of private investigation.

The first model doesn't have a practical prospective, because advocates are not experts in the investigation of crimes. The second one brings us back to the Soviet Code of Criminal Procedure 1961. The author is of the opinion that considering practical realities of our country and the international experience of a private detective activity in the world, the third option will be the most suitable for Ukraine.

ПОВЗИК Є. В.

Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого,
асистент кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності,
кандидат юридичних наук

УЧАСНИКИ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ (ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

Одним із договірних способів вирішення кримінально-правового конфлікту, який забезпечує доступ особи до правосуддя, є передбачений КПК України порядок провадження на підставі угоди між прокурором

та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості (гл. 35). Нормативне закріплення цього порядку має на меті прискорення кримінального процесу, забезпечення реалізації принципів процесуальної економії та диспозитивності, що в даному випадку створюють оптимальні умови для вирішення завдань кримінального судочинства. У свою чергу, впровадження змагальної моделі кримінального процесу, яка насамперед будується на засадах процесуальної рівності його сторін, потребує переосмислення його завдань, серед яких найбільшої актуальності набуває захист прав і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Відповідно до ст. 469 КПК України угода про визнання винуватості може бути укладена лише між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим. На нашу думку, правильною уявляється позиція розробників КПК України щодо визначення лише прокурора як суб'єкта, який з боку обвинувачення вправі укласти угоду про визнання винуватості. Надання такого права слідчому є недоцільним, оскільки саме прокурор здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням і несе відповідальність за здійснення кримінального переслідування, він визначає рух кримінального провадження і тому цілком логічним є віднесення вирішення питання про укладення даної угоди до його виключної компетенції.

Однак, слід відзначити, що КПК України не передбачає обов'язкової участі захисника підозрюваного, обвинуваченого при укладенні, розгляді та затвердженні угоди про визнання винуватості. Такий підхід до вирішення даного питання є досить спірним, оскільки забезпечення підозрюваному, обвинуваченому права на отримання кваліфікованої юридичної допомоги, у тому числі і безкоштовної, та обов'язкове роз'яснення йому сутності угоди, його процесуальних прав, наслідків укладення угоди до початку узгоджувальної процедури будуть достатньою гарантією захисту особи від можливості недобросовісного схвалення його до необґрунтованого зізнання (Верешак В. М. Судовий компроміс у кримінальному судочинстві // Вісник Верховного суду України. — 2000. — № 1(17). — С. 43).

У зв'язку з цим, на наш погляд, обов'язковим суб'єктом укладення угоди про визнання винуватості має бути не тільки прокурор, підозрюваний та обвинувачений, а і його захисник, що обумовлюється низкою факторів, до яких необхідно віднести те, що порядок укладення угоди про визнання винуватості є досить складним і вимагає професійних знань у галузі кримінального права та кримінального процесу при вирішенні питання про те, які саме процедури — загальній чи спрощеній — надати переваги. Це, водночас, в певній мірі дозволить стримати владні можливості держави та забезпечити процесуальну рівноправність сторін, надасть стороні захисту *favordefensionis* (сприяння), завданням якого є компенсація менших процесуальних

можливостей сторони, що захищається (Яворський Б. Правова природа та призначення *favordefensionis* у кримінальному судочинстві // Вісник Львівського ун-ту. Серія право. — вип. 54. — 2011. — С. 398). На обов'язковій участі захисника під час укладення цієї угоди акцентують й інші науковці (Прилуцький П. В. Угода про визнання винуватості в кримінальному провадженні: новелла процесуального законодавства України // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 4. — С. 135; Теремецький В. І., Соловей Г. В. Угода про визнання у новому Кримінальному процесуальному кодексі України // Юридична наука: наук. юрид. журн. — 2012. — № 7. — С. 114).

Крім того, участь захисника в кримінальному провадженні, в якому укладається угода про визнання винуватості, є гарантією забезпечення не тільки і не стільки прав і законних інтересів самого підозрюваного, обвинуваченого, скільки законності застосування цієї процедури, а відтак — законності самого кримінального провадження, здійснення правосуддя, яке іманентно передбачає ухвалення справедливого рішення. Тому обґрунтовано вважаємо позицію законодавця Республіки Молдова, який визнає участь захисника у таких випадках обов'язковою і у ч. 5 ст. 505 КПК Молдови передбачив таку умову застосування угоди про визнання вини — захисник окремо свідчить у письмовій формі, що угода про визнання вини обвинуваченим, підсудним була розглянута ним особисто, що передбачений законом порядок укладення угоди було дотримано і визнання обвинуваченим, підсудним своєї вини є наслідком їх попередньої конфіденційної домовленості (Уголовно-процесуальний кодекс Республіки Молдова от 14 марта 2003 года № 122-XV: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=3833). КПК Грузії також прямо передбачає, що укладення процесуальної угоди (про визнання вини або про покарання) без безпосередньої участі захисника не допускається. В письмовій заяві, підписаній обвинуваченим та його захисником, вказується, що після отримання юридичної допомоги від захисника обвинувачений добровільно висловив бажання на застосування цієї процедури (Путеводитель по новому Уголовно-процессуальному кодексу Грузии / Составитель Заза Меишвили. 2010, с. 77).

Неоднозначно в КПК України вирішується питання щодо можливості ініціювання угоди про визнання винуватості захисником підозрюваного, обвинуваченого. В ч. 4 ст. 46 зазначено, що захисник користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим і не може бути доручена захиснику. Втім, серед суб'єктів, уповноважених ініціювати укладення угод, передбачених ст. 469 КПК України, захисник не названий, хоча, на нашу думку, не має жодних перешкод для доручення йому цього повноваження підзахисним.

Важливим також уявляється наголосити на необхідності деталізації повноважень захисника при прийнятті участі в цій процедурі, адже вони мають певну специфіку, яка пов'язана із укладенням такої угоди, його участю в судовому процесі у кримінальному провадженні, в якому укладена ця угода. Приміром, якщо угода ініційована прокурором, захисник має у конфіденційних умовах обговорити із підзахисним можливу перспективу її укладення і роз'яснити підозрюваному його процесуальні права, а також її правові наслідки.

ДИДИЧ О. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ В УКРАЇНІ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)

В істориків та вчених-юристів досі не має єдиної думки щодо існування у період Русі подібних до сучасних стадій переглядів судових рішень, а отже ставилося під сумнів існування апеляції як такої. Такі науковці як В. Н. Шпільов, В. М. Беднарська, Н. В. Сидорова та Н. Гартунг вважали відсутнім право на апеляцію в цей період. На противагу їм О. Ю. Костюченко стверджує, що остаточними були рішення тільки княжих та церковних судів, не виключаючи можливості перегляду рішень суду. Досліджуючи становлення і розвиток апеляційного провадження у кримінальному процесі О. А. Дінер доходить до висновку, що за часів Русі вже існував інститут скарги на суддю, що подавалась князю (вищому судді). У свої роботах І. Д. Беляєв говорить про термін «пересуд», визначаючи його як можливе мито, котре сплачувалося за повторний розгляд справи.

Для періоду Русі характерним є відсутній чіткий розподіл функцій між органами судочинства та, як наслідок, змішана підсудність справ. Чітко простежується принцип ієрархічності в побудові судової системи. Враховуючи, хоча б, повноваження князя у судовій сфері як вищої судової інстанції, ми вважаємо можливим говорити про наявність можливості оскарження рішення суду першої інстанції.

Становлення кримінального судочинства на теренах України відбувалося в залежності від особливостей панівного режиму Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Великого князівства Московського, Австро-Угорської та Російської імперії під владою яких перебували землі сучасної України. Але, окрему увагу